

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 57
din 24 februarie 2023

Cu privire la rezultatele controlului efectuat în temeiul Deciziei Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 27 din 27.01.2023

În cadrul ședinței publice din 27 ianuarie 2023, membra Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova (în continuare – CA), Tatiana Crestenco, a solicitat dispunerea controlului serviciilor media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „TV Moldova-1”, „PRO TV CHIȘINĂU”, „Jurnal TV”, „R Live TV”, „ALBASAT” și „ORIZONT TV” pentru verificarea modului în care a fost reflectată știrea despre abuzul asupra unei minore în cadrul buletinelor principale ale serii din 24 ianuarie 2023, prin prisma art. 15 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA).

Prin scrisoarea nr. 240 din 08.02.2023, CA a solicitat serviciilor media audiovizuale de televiziune menționate supra prezentarea înregistrărilor principalului program informativ al serii din 24 ianuarie 2023.

Astfel, în data de 09 februarie 2023, prin scrisoarea f/nr. din aceeași dată, furnizorul de servicii media „Bright Communications” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „R Live TV”, a informat că: *„Conform grilei de emisie și specificului conceptului televiziunii, nu realizează programe informative clasice și reflectarea informațiilor sunt realizate prin reportaje sau transmisiuni live, iar subiectul despre abuzul asupra unei minore a fost menționat prin mai multe știri online, pe realitatea.md și rupor.md, respectând toate rigorile jurnalistice”.*

Totodată, prin scrisoarea f/nr. din 09.02.2023, „ALBASAT” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Albasat”, a informat că nu a reflectat știrea despre abuzul asupra unei minore în cadrul principalului program informativ din 24 ianuarie 2023, de la ora 19:00, deoarece nu au avut posibilitatea să obțină în acea zi un interviu din partea administrației școlii, psihologului și autorităților publice locale.

De asemenea, prin scrisoarea f/nr. din 16.02.2023, „ARCHIDOC GROUP” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „ORIZONT TV”, a informat că: *„Urmare a solicitării din 8 februarie 2023 cu privire la prezentarea înregistrărilor principalului program audiovizual informativ al serii din 24 ianuarie 2023, Vă informăm că în luna decembrie 2022 furnizorul de servicii media „ORIZONT TV” a fost sancționat de către Consiliul Audiovizualului în legătură cu nerespectarea concepției media audiovizuale. Urmare acestei sancțiuni, inclusiv datorită mai multor modificări legislative în domeniu, furnizorul media a demarat procesul de revizuire a concepției generale media audiovizuale.*

În ianuarie 2023 „ORIZONT TV” a căutat mijloace de a relansa produsul audiovizual în baza noilor idei și concepții.

În perioada respectivă furnizorul media s-a ocupat intens de pregătirea și lansarea noilor programe audiovizuale, reechiparea cu mijloace tehnice, schimbul de servere etc. Din cauza acestor schimbări, în perioada de referință, postul TV nu a difuzat buletine de știri și nici emisia postului nu a fost înregistrată.”

În acest sens, este de menționat că art. 24 alin. (2) din CSMA stipulează: *„Furnizorul de servicii media trebuie să păstreze o copie a fiecărui program audiovizual inclus în serviciul media audiovizual liniar cel puțin 30 de zile de la data difuzării acestuia.”*

În temeiul prevederilor art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. a) din CSMA, CA a efectuat controlul programelor informative principale ale serii din 24 ianuarie 2023 ale următoarelor servicii media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „TV Moldova-1”, „PRO TV CHIȘINĂU”, „Jurnal TV”, „R Live TV” și „ALBASAT”.

Rezultatele controlului au atestat că serviciile media audiovizuale de televiziune „Jurnal TV” și „ALBASAT” nu au relatat despre cazul dat, iar „R Live TV”, urmare a verificării înregistrărilor prezentate, nu a difuzat programe informative.

În data de 24 ianuarie 2023, despre abuzul asupra unei minore au mediatizat serviciile media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „TV Moldova-1” și „PRO TV CHIȘINĂU”, în cadrul principalelor programe informative. Este de menționat că acestea au plasat avertizarea verbală: „Urmează imagini care vă pot afecta emoțional”.

Așadar, serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” a difuzat subiectul cu titlul „Adolescentă bătută cu cruzime” în cadrul programului informativ de la ora 19:00, precum că o adolescentă de 17 ani a fost umilită și snopită în bătaii de alte două fete mai mici, de 13 și 14 ani. În prezentarea subiectului au fost difuzate secvențe video, fiind ușor estompate, iar în scenele de agresivitate se distinge o persoană care este pusă la pământ și alta care lovește victima cu pumnii și picioarele. Se aude cum fata umilită îi cere agresoarei să cheme ambulanța, însă aceasta continuă să o lovească.

Serviciul media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, în cadrul programului informativ de la ora 20:00, a difuzat subiectul cu titlul „Bătută cu bestialitate”. În acest subiect se relatează că o adolescentă a fost bătută de o altă fată, la Nisporeni, scena a fost filmată de o minoră, iar imaginile ar fi fost distribuite prietenilor fetei bătăușe. În subiect au fost difuzate imagini video ușor estompate, în care scenele de agresivitate pot fi identificabile, astfel încât se distinge că o persoană este pusă la pământ și lovită cu pumnii și picioarele. Se aude cum fata umilită îi cere agresoarei să cheme ambulanța, însă aceasta continuă să-i aplice lovituri.

Pe marginea acestui caz s-a expus și primarul localității unde ar fi avut loc incidentul. Primarul a menționat că adolescentele provin din familii social vulnerabile și de doi ani se află în vizorul asistenței sociale.

De menționat că, la sfârșitul subiectului, reporterul a amintit despre un caz similar, care a avut loc acum doi ani în sectorul Ciocana al capitalei, când o fată a fost filmată în timp ce era bătută și umilită de un grup de adolescente. Furnizorul de servicii media audiovizuale a difuzat imaginile video despre acest caz, în care apare un grup de fete a căror fețe sunt estompate, însă loviturile aplicate victimei sunt clar vizibile.

De asemenea, serviciul media audiovizual public de televiziune „TV Moldova-1” a difuzat, în cadrul programului informativ de la ora 21:00, știrea cu titlul „Tânăra bătută cu cruzime”, în care prezentatoarea menționează faptul că o adolescentă a fost bătută cu bestialitate de o altă fată, care a doborât-o la pământ, a lovit-o peste față și corp și a înjurat-o. Este de menționat că, deși imaginile video au fost estompate, acțiunile violente ale agresoarei sunt vizibile. Din imagini se înțelege că agresoarea lovește victima cu pumnii și picioarele. Video este însoțit și de coloana sonoră, în care victima îi cere agresoarei să cheme ambulanța, însă aceasta continuă să o lovească.

De specificat că subiectul supus monitorizării este unul complex care îl privește, pe de o parte, pe copilul consumator de program, iar pe de altă parte, pe copilul victimă și copilul cu comportament agresiv.

În contextul celor expuse, este de menționat că serviciile media audiovizuale de televiziune „TV8”, „PRO TV CHIȘINĂU” și „TV Moldova-1” nu au ținut cont de respectarea principiului interesului superior al copilului, deoarece estomparea necalitativă atât a imaginilor video, cât și a coloanei sonore face posibilă identificarea minorelor implicate în conflict, dat fiind faptul că prezența vocilor copiilor poate fi recunoscută de colegii de școală, de locuitorii din localitate, iar în cadrul unor astfel de subiecte minorul are dreptul la protecția imaginii și a vieții sale private.

Totodată, pentru copilul consumator aceste scene de violență, care pot fi observate în cadrul înregistrărilor video, pot afecta dezvoltarea fizică, mentală sau morală a minorilor, mai ales că protagoniști în imagini sunt semenii lor, iar copiii nu au o dezvoltare psihică/emoțională suficientă și pot percepe aceste secvențe video ca o posibilitate de a-și arăta comportamentul în fața publicului.

Prin urmare, sunt relevante prevederile art. 15 alin. (1) din CSMA, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului.”

În cadrul deliberărilor în ședința publică din 24 februarie 2023, membrii CA au susținut constatările din raportul de monitorizare, menționând, în special:

Membra CA, Tatiana Crestenco, a comunicat că subiectul supus monitorizării este unul destul de sensibil, care trebuie să atragă atenția societății asupra cazurilor de abuz cu implicarea copiilor, asupra formelor de abuz și, nu în ultimul rând, asupra factorilor care determină copiii să aplice violența. În opinia sa, reflectarea, într-un buletin informațional, a unui caz de violență asupra copilului și realizat de copil ar fi trebuit să fie abordată cu mai multă prudență. În cazul dat, nu este clar scopul redării imaginii video, lipsește informația despre serviciile de suport pentru copiii victime, precum și copiii agresori, nu se spune ce acțiuni concrete au întreprins autoritățile pentru a preveni asemenea fenomene.

Membra CA a specificat că art. 15 alin. (1) din CSMA statuează obligația furnizorilor de servicii media de a respecta interesul superior al copilului. Principiul *interesul superior al copilului* este preluat din standardele în domeniul drepturilor copilului ale Organizației Națiunilor Unite și transpus în legislația Republicii Moldova. Pct. 111 al Regulamentului privind conținuturile audiovizuale, aprobat prin Decizia CA nr. 63/2021, stabilește că: „În corespundere cu principiul interesului superior al minorului, dreptul minorului la respectarea vieții private și la propria imagine se aplică cu prioritate față de libertatea expresiei și derivatele ei, dreptul la informare și dreptul de a fi informat.” De asemenea, conform pct. 114 al Regulamentului privind conținuturile audiovizuale, în cadrul programelor audiovizuale este interzisă difuzarea oricăror indicii care ar putea duce la identificarea minorilor implicați în situații cu conotație negativă, precum: accidente, infracțiuni, abuz sexual, abuz fizic sau psihic etc., inclusiv când minorii sunt victime sau martori, iar conform pct. 151, în intervalul orar 6:00-23:00, nu pot fi difuzate programe care prezintă violență fizică, psihică, limbaj licențios sau un grad mare de intensitate sau gravitate.

Tatiana Crestenco a concluzionat că imaginile video, însoțite de coloana sonoră, nu ar fi trebuit să se regăsească într-un buletin informativ și a susținut aplicarea sancțiunilor în privința furnizorilor serviciilor media audiovizuale de televiziune „TV Moldova-1”, „TV8” și „Pro TV Chișinău”.

În opinia vicepreședintei CA, Ana Gonța, astfel de fenomene trebuie reflectate în mass-media, dar *fenomenul în sine*, și cu respectarea deontologiei și a profesionalismului jurnalistic. În acest caz monitorizat, toate trei servicii media au avut o abordare similară a celor întâmplate – cu accent pe imagini șocante.

Vicepreședinta CA a fost surprinsă de atitudinea serviciului media audiovizual de televiziune „TV Moldova-1”, în raport cu celelalte servicii media care sunt comerciale, care în leadul știrii a dat detalii despre felul cum a fost agresată minora, iar în conținutul știrii a făcut doar o singură referire la faptul că jurnaliștii ar fi telefonat la spital ca să afle care este starea copilului, dar nimeni nu le-a răspuns și cu aceasta investigația jurnaliștilor s-a încheiat. Asemenea imagini nu trebuiau să apară la nici unul din serviciile media vizate, dar la „TV Moldova-1” cu atât mai puțin, a menționat vicepreședinta CA.

Ana Gonța a sugerat că fenomenul trebuia mediatizat așa cum se face la televiziunile din alte țări: se spune ce s-a întâmplat și se menționează că redacția a ales să nu difuzeze imaginile, având în vedere gradul de violență și agresivitate al acestora. În cazul monitorizat, urma să se discute cu un specialist, cu un psiholog, să se dezbată fenomenul și să se propună careva soluții, căci jurnaliștii trebuie să ajute la iradicarea fenomenului, nu la promovarea acestuia prin difuzarea unor astfel de imagini.

În concluzie, vicepreședinta CA, Ana Gonța, a subliniat că violența la televizor nu trebuie să fie difuzată, nu trebuie să existe, iar fenomenele care vizează violența și sunt de interes public trebuie mediatizate prin prisma opiniei profesioniștilor, a persoanelor care pot să ajute ca ele să nu se mai întâmple și a confirmat susținerea sancționării furnizorilor serviciilor media audiovizuale de televiziune „TV Moldova-1”, „TV8” și „Pro TV Chișinău”.

Membrul CA, Eugeniu Rîbca, a menționat că subiectul supus monitorizării este unul de interes public, care trebuie să fie prezent și la televiziune, evident, reflectat în alt mod.

Astfel, membrul CA a specificat că mesajul video cu caracter violent trebuie să fie însoțit de o anumită avertizare, dar în cazul serviciilor de televiziune monitorizate nu a fost prezentă o avertizare conformă legislației. Totodată nu a fost respectat *criteriul identificării victimei*, căci atunci când se spune că este vorba de raionul Nisporeni, de un sat anume, și urmează un interviu cu primarul localității, fiind oferit și numele și prenumele primarului, e simplu să-ți dai seama despre cine este vorba și cine sunt acele victime. O întrebare este cum să se ofere asemenea imagini șocante: cu sau fără sunet – în unul din reportajele difuzate de serviciile de televiziune monitorizate sunetele sunt atât de prezente, încât participanții la acest eveniment pot fi identificați cu ușurință de către persoanele cunoscute. De asemenea, trebuie să se țină cont de durata unor asemenea imagini și de blurarea acestora.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune „TV8”, „TV Moldova-1” și „PRO TV CHIȘINĂU”.
2. Se sancționează cu avertizare publică AO „Media Alternativă”, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod.
3. Se sancționează cu avertizare publică ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „PRO TV CHIȘINĂU”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod.
4. Se sancționează cu avertizare publică Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, fondatoarea serviciului media audiovizual public de televiziune „TV Moldova-1”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod.
5. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei „ARCHIDOC GROUP” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „ORIZONT TV”, pentru nerespectarea prevederilor art. 24 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (5) lit. i) din Cod.
6. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, AO „Media Alternativă”, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” și „ARCHIDOC GROUP” SRL sunt obligate să difuzeze textele sancțiunilor în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „TV8”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, conform căroră: „Furnizorii de servicii media au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului.”

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „PRO TV CHIȘINĂU”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, conform căroră: „Furnizorii de servicii media au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului.”

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual public de televiziune „TV Moldova-1”, pentru încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1)

din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, conform căroră: „Furnizorii de servicii media au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului.”

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei serviciul media audiovizual de televiziune „ORIZONT TV”, pentru nerespectarea prevederilor art. 24 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, conform căroră: „Furnizorul de servicii media trebuie să păstreze o copie a fiecărui program audiovizual inclus în serviciul media audiovizual liniar cel puțin 30 de zile de la data difuzării acestuia.”

7. AO „Media Alternativă”, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” și „ARCHIDOC GROUP” SRL vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

8. „ARCHIDOC GROUP” SRL va prezenta dovada achitării amenzii în termen de 30 de zile din momentul publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Datele bancare pentru achitarea amenzii: Cod fiscal: 1006601000037

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

Adresa băncii: mun. Chișinău, str. Constantin Tănase nr. 7

Codul IBAN: MDXXTRGAAA143111LLLL0000

„XX” – codul de control, care se formează conform Anexei nr. 4 la Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157/01.08.2013 Regulamentul cu privire la Transferul de credit (cod numeric);

„LLLL” – cod ce descifrează codul localității conform CUATM (cod numeric).

9. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

10. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale și Serviciului financiar.

11. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU